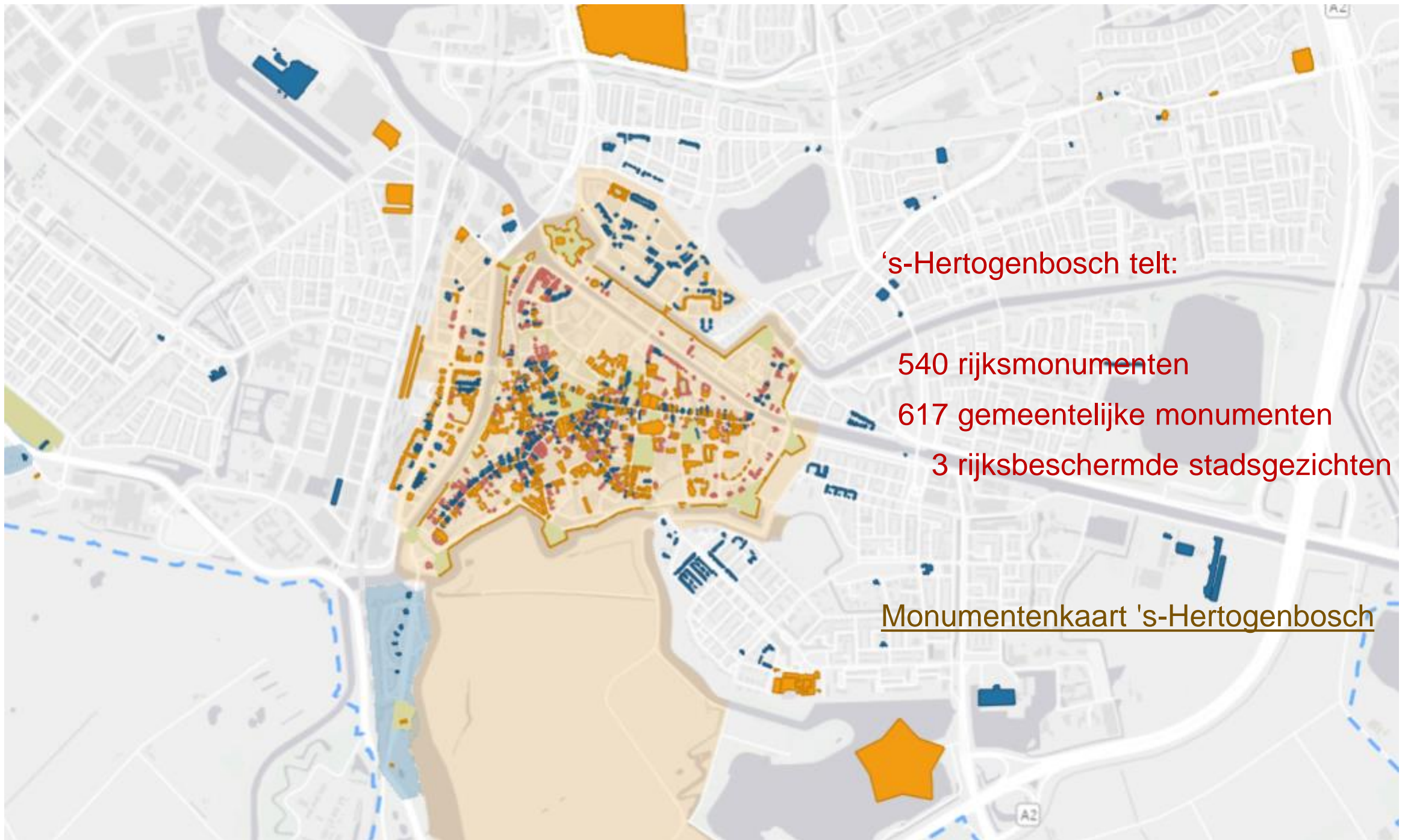

Erfgoed en verduurzaming in 's-Hertogenbosch

Annalies de Graaf, afdeling Erfgoed gemeente 's-Hertogenbosch

's-Hertogenbosch telt:

540 rijksmonumenten

617 gemeentelijke monumenten

3 rijksbeschermd stadsgezichten

Monumentenkaart 's-Hertogenbosch

Al jaren onderdeel van ons werk!

- **Verduurzaming** is al lang een thema bij plannen voor restauratie en verbouwingen
- Evenals bij de advisering voor restauraties is dit altijd **MAATWERK**
- Uitgangspunt is:
 - Eerst **energie besparen**
 - Daarna **energie opwekken**
- Sinds de zomer van 2019 **vastgesteld beleid voor zonnepanelen** (vrijwel unanieme steun)

Hoe ziet ons zonnepanelenbeleid er uit?

- Beleid is van toepassing op **alle monumenten** en de **drie rijksbeschermden gezichten**
- Vertrekpunt: de **zichtbaarheid** vanuit de straat en van het **historische dakenlandschap**
- Dat betekent:
 - op **platte daken** zijn er meestal mogelijkheden
 - op **achterdakvlakken** ook, **gelijk getrokken met 'niet-monumenten'** in beschermd gezicht
 - en op **zijdakvlakken** in 't Zand en de Muntel, mits niet zichtbaar vanuit de straat
- Verder alle opties open voor **innovatieve toepassingen** en ontwikkelen **alternatieven**

In de huidige tijd steeds meer vraag naar verduurzaming

- Gelukkig zijn er **steeds meer mogelijkheden** die een serieuze bijdrage leveren
 - **installatietechniek** verbetert verder
 - steeds meer **geschikte materialen** voor **toepassing bij monumenten**
- Echter: **druk op mogen plaatsen van zonnepanelen neemt toe**
 - onderdeel van de **energietransitie** (maatschappelijke opgave)
 - **hogere energieprijzen** (individuele behoefte)
- In het land zien we **verschuivingen in het zonnepanelenbeleid!**
 - enerzijds is **zichtbaarheid niet langer een 'no-go'**
 - anderzijds vragen inwoners om **'gelijk' en duidelijk beleid**, en ook om **behoud CH-waarden**

Wat is wijsheid naar de toekomst toe?

- Cultuurhistorische waarden **minder prominent** laten zijn en zonnepanelen vaker toestaan?
- Waar ligt de **juiste balans** in **behoud cultuurhistorische waarden en verduurzaming**?
- Of toch 'redelijk' **streng** blijven? Want:
 - **innovaties gaan door** en tasten straks wellicht de cultuurhistorische waarden minder aan?
 - wat is de **daadwerkelijke bijdrage aan de gehele energietransitie**?
 - risico's betrekken bij de afweging, zoals **brandveiligheid**
- En ook: we behalen **heel mooie resultaten**! Met soms onverwacht **hoge** energielabels!

Dank voor uw aandacht!

Zijn er vragen?